

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-876

26.9.2024

Landkreditt Forsikring AS

Retts hjelp

Jordskiftesaker – én eller to tvister?

I en jordskiftesak i 2006 ble det besluttet at under forutsetning av at en skogsbilvei ble bygd, så skulle et areal til en velteplass overføres fra motparten til sikrede, mot at sikrede dekket motpartens andel av kostnaden i skogsbilveien. Mange år senere var skogsbilveien etablert, for utbyggers kostnad. Sikrede krevde det aktuelle arealet utlagt til seg i henhold til jordskifterettens avgjørelse, men motparten mente avtalens forutsetninger ikke var innfridd da det var utbygger som hadde betalt, ikke sikrede. Motparten avviste å overføre arealet. Sikrede fremsatte krav om tvangsfullbyrdelse i januar 2023, og saken ble forlikt i august 2023. I den opprinnelige jordskiftesaken var også traktorveier i området et tema. I forbindelse med at sikrede krevde velteplassearealet overført til seg, krevde han også at motparten, og flere andre grunneiere, skulle være med på investering i og drift av de aktuelle traktorveiene. Da man ikke kom til enighet, reiste sikrede i desember 2022 ny jordskiftesak vedrørende traktorveiene. Sikrede søkte om retts hjelpdekning for to tvister; én om velteplasseareal og én om traktorveier. Foretaket anså sakene som én tvist, og innvilget én retts hjelpdekning. Nemnda kom under tvil til at tilknytningen mellom sakene ikke var tilstrekkelig til å si at det dreide seg som én tvist slik de aktuelle vilkårene var formulert.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for to tvister under retts hjelpforsikringen.

Sikrede var part i en jordskiftesak i 2006 som bl.a. omhandlet velteplasser og traktorveier.

I jordskiftesaken ble det avgjort at det skulle bygges en skogsbilvei inn til et planlagt hyttefelt. Under forutsetning av at denne veien ble bygd, ble det avgjort at arealet som var utlagt til velteplass nr. 1 da skulle bli en del av sikredes eiendom (bnr. 6). Arealet skulle da overføres til sikrede fra motpartens eiendom (bnr. 2). Andeler i traktorveier ble også avgjort i jordskiftesaken. I tillegg til sikrede og motparten var det flere andre parter i jordskiftesaken.

Det er noe uklart når skogsbilveien faktisk ble bygd, men da den var opprettet tok sikrede initiativ til at arealet fra velteplassen skulle overføres til hans eiendom. Da dette ikke skjedde, tilskrev sikredes advokat 5.9.22 motparten og en annen grunneier, som begge hadde vært parter i jordskiftesaken, i et felles brev som viste til hva som var "rettskraftig avgjort om velteplasser og traktorveier" i den tidligere jordskiftesaken. Advokaten påpekte at det da jordskiftet ble avsluttet var uklart når skogsbilveien ville være ferdig anlagt, og at det i slutningen derfor ikke var "tatt inn utfyllende informasjon om det som skal til for å sette i verk det som er rettskraftig avgjort om traktorvei (...) eller når det skal skje". Advokaten viste til at skogsbilveien var ferdig opparbeidet, og at "den rettskraftige avgjørelsen skal gjennomføres".

Advokaten fremsatte på dette grunnlag krav om at bruken av velteplass nr. 1 måtte opphøre og alt som lå der fjernes. Videre opplyste advokaten at sikrede ville gå videre med opparbeiding av traktorvei "som beskrevet på s. 16–18 i tidligere jordskiftesak". Advokaten skrev videre at man la til grunn at motparten og den andre grunneieren ville medvirke til gjennomføring av den rettskraftige slutningen og ba om en begrunnelse dersom de mot formodning skulle motsette seg dette. Samtidig ble det varslet om at sikrede ved uenighet eller manglende svar innen 25.9.22 ville bringe saken inn for domstolene på nytt "for at avgjørelsen kan bli gjennomført som fastsatt".

Den andre grunneieren ble i tillegg tilskrevet i et eget brev samme dag 5.9.22. Her ble kun traktorvei nevnt, og grunneieren ble bedt om å svare innen 20.9.22 om han ville medvirke til opparbeiding av traktorvei eller "om det er nødvendig å gå veien om jordskifteretten på nytt for å få fastsatt nøyaktig det som skal til av plikter for de involverte i forbindelse med anlegg av traktorveien".

Motparten svarte 19.9.22 at han mente forutsetningen for avtalen ikke var oppfylt, og at eiendomsforholdet til velteplassen derfor var uendret. Han mente seg berettiget til fortsatt bruk av denne. Traktorvei ble ikke omtalt.

Det er uklart om den andre grunneieren besvarte sikredes henvendelser.

Sikrede fremsatte 22.12.22 sak for jordskifteretten med krav om fastsetting av plan for investering og drift av traktorvei. Flere parter ble oppgitt i kravet, herunder motparten og den andre grunneieren.

Et forberedende møte i jordskiftesaken ble avholdt 25.4.23. I møtet ble det avklart at kun tre parter ville ha nytte av den aktuelle traktorveien. Jordskifterettens avgjørelse i saken forelå 20.12.23. Retten kom til at bare sikrede og motparten skulle være med på traktorveien, og avgjørelsen tok også stilling til fordeling av kostnader for de ulike strekkene. Etter det opplyste var saken per 22.3.24 fortsatt ikke løst uten at det er redegjort nærmere for status.

Sikrede fremsatte 12.1.23 i tillegg begjæring om tvangsfullbyrdelse til tingretten med krav om at motparten måtte medvirke til at arealet på velteplass nr. 1 ble overført til sikredes eiendom. Partene inngikk 21.8.23 en avtale vedrørende overføring av velteplassen, og saken for tingretten ble begjært hevet som forlikt.

Sikrede søkte 4.5.23 om rettshjelpdekning for tvist om "plikt til å medvirke til å anlegge traktorvei". I den tilhørende oppdragsbekreftelsen datert 21.12.22 fremgår det at oppdraget gjaldt å representere sikrede "i forbindelse med en tvangsfullbyrdelse".

Sikrede søkte samme dag også om rettshjelpdekning for tvist om "plikt til overføring av areal". I den tilhørende oppdragsbekreftelsen datert 8.8.22 fremgår det at oppdraget gjaldt bistand i forbindelse med "gjennomføring av jordskifte".

Foretaket innvilget etter noe korrespondanse rettshjelpdekning, men anså sakene som én tvist med en samlet forsikringssum kr 150 000.

Sikrede krever dekning for to tvister under rettshjelpforsikringen og anfører at det er tale om to separate tvister. Det har ikke betydning at begge sakene har oppstått som følge av en jordskiftesak fra 2006. Det er vanlig at en jordskiftesak reiser mange nye problemstillinger. FinKN 2021-1278 gir god veiledning for vurderingen man står overfor i denne saken, jf. følgende:

I nemndspraksis er det lagt til grunn at spørsmålet avhenger av en helhetsvurdering basert blant annet på om kravene har samme årsak eller gjelder samme underliggende faktum, om det er nær sammenheng mellom kravene, om kravene gjelder samme gjenstand og om de er mellom de samme eller forskjellige parter.

Saksforholdet er ulikt i de to sakene. Den ene tvisten dreier seg om man plikter å avgi areal til en velteplass. Kravet ble brakt inn for tingretten og senere forlikt. Den andre tvisten ble brakt inn for jordskifteretten, og gjelder anleggelse av en ny traktorvei og uenighet om man plikter å samarbeide og å delta i investering eller drift av ny vei.

Det har formodningen mot seg at man skulle anlegge sak om et forhold som allerede var løst mellom partene ved forlik – dette illustrerer i seg selv at kravene er forskjellige. Kravene springer ut av to forskjellige grunnlag. Arealene for velteplass og traktorvei ligger om lag en kilometer fra hverandre. Det er derfor ikke tale om samme område, selv om begge forhold har vært omtalt i jordskiftesaken fra 2006. Hva gjelder velteplassen er det kun to parter i saken; sikrede og motparten, mens det i saken om traktorvei er seks parter. Tvistespørsmålene er ikke avhengig av hverandre, og det er ingen faktisk sammenheng mellom de to sakene. Det er tale om to uforenlige saker som har gått etter to ulike prosessformer.

At skogsbilveien lå som en forutsetning i jordskifterettens slutning i 2006, innebærer ikke at alle forhold som kan knyttes til denne, utgjør én og samme tvist. Saken har store likhetstrekk med avgjørelsen i FSN 4952, nemnda fastslo at det forelå to tvister. Tvist om tvangsgjennomføring av rett til overføring av areal til velteplass og tvist om bygging av traktorvei, er derfor to separate spørsmål og må behandles som to ulike tvister.

Forsikringsforetaket anfører at det foreligger én tvist med én forsikringssum. Dersom alle forhold som er blitt behandlet i jordskiftesaken fra 2006 skulle anses som en egen tvist, ville det medført svært mange tvister som egentlig er nært forbundet hverandre. Av særlig betydning i denne saken må være at motparten er part i begge tvistespørsmål. I nemndspraksis er det lagt til grunn at det i rettshjelpforsikring er tvisten som utgjør forsikringstilfelle, og at alle krav som kan tilbakeføres til samme innledende sak må regnes som del av samme tvist, jf. blant annet FinKN 2020-650. Det er dermed ikke av avgjørende betydning at utallet i det ene tvistespørsmålet ikke har betydning for det andre, når begge tvistespørsmål er så nært forbundet som i denne saken. Den nære forbindelsen tydeliggjøres ut fra jordskifteavgjørelsen fra 2006. Begge forhold – både velteplass og traktorvei – kan tilbakeføres til jordskiftesaken. Begge tvistespørsmål hadde sin forutsetning i at det ble opparbeidet skogsbilvei, og har oppstått etter at denne forutsetningen forelå.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for en eller to forsikringssummer under rettshjelpforsikringen.

Det følger av vilkårene at den samlede erstatning ved hver tvist er begrenset til forsikringssummen på kr 150 000 selv om det er flere parter på samme side. Utover dette gir ikke vilkårene noen veiledning på hva som skal anses som én tvist.

I nemndspraksis er det lagt til grunn at spørsmålet avhenger av en helhetsvurdering basert blant annet på om kravene har samme årsak eller gjelder samme underliggende faktum, om det er nær sammenheng mellom kravene, om kravene gjelder samme gjenstand og om de er mellom de samme eller forskjellige parter, jf. FinKN 2021-1278, som også er referert av sikrede.

Begge sakene er oppstått som følge av jordskifterettens avgjørelse i 2006. Sakene den gang omhandlet både velteplass og traktorvei, og en forutsetning for det som ble avgjort i jordskifteretten var at skogsbilvei til nytt hyttefelt ble etablert. De to sakene har således samme bakenforliggende årsak og grunnlag. Videre er det nærhet i tid mellom sakene – sikredes advokat reiste begge krav i brev til motpart 5.9.22 og fremmet sak for henholdsvis jordskifterett og tingrett i de to sakene i desember 2022 og januar 2023.

På den annen side er saksforholdet ulikt i de to sakene. Den ene tvisten dreier seg om man plikter å avgi areal til en velteplass. Kravet ble brakt inn for tingretten og senere forlikt. Den andre tvisten ble brakt inn for jordskifteretten, og gjelder anleggelse av en ny traktorvei og uenighet om man plikter å samarbeide og å delta i investering eller drift av ny vei. Selv om begge spørsmål gjelder tolkning av den tidligere jordskiftesaken, dreier det seg om to separate tolkningsspørsmål som ikke ser ut til å ha noen indre sammenheng. Arealene for velteplass og traktorvei ligger om lag en kilometer fra hverandre. Det er derfor ikke tale om samme område, selv om begge forhold var omtalt i jordskiftesaken fra 2006. Det er også forskjellige parter i saken. I velteplass saken er det kun to parter; sikrede og motparten, mens det i saken om traktorvei er seks parter.

Twistespørsmålene er ikke avhengig av hverandre, og det er ingen årsakssammenheng mellom de to sakene. Det er tale om to uforenlige saker som har gått etter to ulike prosessformer.

I FinKN 2019-352 behandlet nemnda en sak som gjaldt flere grense- og rettighetsspørsmål for sikredes eiendom mot ulike motparter. Nemnda kom til at det var tale om én tvist:

I denne saken er sikrede uenig med eiere av flere naboeiendommer om grense- og rettighetsforhold. Slik saken er opplyst fremstår det som om uenigheten i stor grad har sitt grunnlag i tolkningen av utskiftningsforretningen fra 1888. Slik sett er det rettslige grunnlaget det samme. Videre gjelder alle sakene grense- og eieforhold til én forsikret eiendom mot ulike naboeiendommer.

Sikrede anfører at det dreier seg om en ny motpart i forhold til saker det tidligere er innvilget dekning for. Det følger imidlertid av vilkårene at det kan være samme tvist selv om saken har flere parter på den ene siden. Det avgjørende må derfor være om spørsmålene har samme rettslige og faktiske grunnlag. Uenighetene gjelder her i hovedsak hvilke grenser og rettigheter sikredes eiendom har i forhold til naboeiendommer på bakgrunn av utskiftningsforretningen fra 1888, og spørsmålene behandles i felles jordskiftesak. Samlet sett fremstår dette som en fortsettelse av tidligere tvister, slik at sikrede ikke har krav på ytterligere rettshjelpdekning.

Saken er felles med herværende sak ved at den gjaldt flere tvister som hadde sitt grunnlag i tolkningen av en tidligere utskiftningsforretning. Men sakene hadde sterkere fellestrekk ved at de gjaldt grenser og rettigheter mellom sikrede og naboeiendommen, og ble behandlet i felles jordskiftesak. I motsetning til andre rettshjelpvilkår har herværende vilkår heller ikke noen klausul om at det regnes som én tvist selv om flere spørsmål behandles i flere saker. Nemnda mener derfor at det forhold at sakene gjelder helt forskjellige spørsmål og går i forskjellige prosesser er et argument for at det dreier seg om to tvister. Selv om sakene har felles bakenforliggende årsak i jordskifterettens avgjørelse og tidsmessig sammenheng, mener nemnda under tvil at denne tilknytningen mellom sakene ikke er tilstrekkelig til å si at det dreier seg om én tvist slik disse vilkårene er formulert.

Det foreligger etter dette en ny tvist under rettshjelpforsikringen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikredegis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).